

3. A tanulmányok után következnek a recenziók: a folyóirat tizenkét lengyel, négy német, két cseh, egy szlovák és egy olasz nyelvű munkával foglalkozik. Az utolsó rovatban MARIJ MALEC munkásságának méltatását, valamint a torontói, a macedóniai és három lengyel névtani konferencia beszámolóját olvashatjuk.

HELTOVICS ÉVA

NAMN OCH BYGD 97.
TIDSKRIFT FÖR NORDISK ORTNAMNSFORSKNING
Szerkesztő: SVANTE STRANDBERG
Textgruppen i Uppsala AB, Uppsala, 2009. 252 lap

1. A Namn och Bygd [Név és vidék] a világ első helyneveket kutató szakfolyóirata; 1913-ban alapította JÖRAN SAHLGREN. A folyóirat tanulmányai általában valamely skandináv nyelven íródtak, de a kötetben helyet kapnak német vagy angol nyelvű írások is; az előbbieket végén angol nyelvű összefoglaló olvasható. Jelenleg a svéd Királyi Gusztáv Adolf Tudományos Akadémia képviselőjében THORSTEN ANDERSSON felelős a kiadásáért; a 2009-es számot SVANTE STRANDBERG szerkesztette. A bemutatott szám 8 tanulmányt, 5 rövidebb írást és 36 recenziót tartalmaz.

2. **Tanulmányok.** – A folyóiratban szereplő nyolc tanulmány a kiadvány fő tematikájának megfelelően többségében helynevekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik. TH. ANDERSSON recenziója vitaindító írás is egyben: A. SITZMANN és F. E. GRÜNZWEIG „Die altgermanischen Ethonyme” című munkájának ismertetése kapcsán további kutatásra buzdít. ANDERSSON a kötetben felmerülő kérdésekből indul ki: tárgyalja a népvnevek és a történelmi események közötti összefüggések lehetőségeit, majd rámutat egy-egy olyan problémára, amelyre a bemutatott műben nem tértek ki (5–39). L. ELMEVIK felföldi (Uppland) falunevek eredetének jár utána. *Vappa* falu nevét a szerző ósvéd forrásokra hivatkozva a **Hwapper* vagy a **Hwapp* ’lejtő’ szóra vezeti vissza. A *Vavd*, amely először 1312-ben szerepel történelmi dokumentumban, ELMEVIK szerint a **hwafder* vagy **hwafdh* szavakat foglalja magába (41–9). A Södermanlandban található rúnakő *Hedeby* helynevét elemzi M. KÄLLSTRÖM tanulmánya: a követ egy Hedebyben (ma Schleswig-Holstein területén) elhunyt férfi emlékére emelték. A rúnák napjainkban már alig láthatók, de létezik egy korábbi, teljesebb lejegyzés. A szerző véleménye szerint ez azonban téves, hiszen valójában éppen az ellenkező irányból kell olvasni a szöveget. KÄLLSTRÖM szerint a helyes olvasat [hailaby] helyett [haiþaby], amely megfeleltethető Hedeby városának (51–63). A. PETRULEVICH angol nyelvű tanulmánya az *at Jómi*, *Jumne* és *Jómsborg* nevek etimológiájának jár utána, három alapvető kérdésre keresve a választ: 1. a címben említett elnevezések között felfedezhető-e bármilyen összefüggés, 2. amennyiben igen, ezek milyen típusúak, s 3. mi vezethetett ennek a sok változatnak a kialakulásához. PETRULEVICH azt vizsgálja, hogy miként függ össze *at Jómi*, *Jumne* és *Jómsborg* a Wolin szigetén fekvő Wolin várossal: a 11. században az *at Jómi* egy városa, a *Jumne* pedig egy városa és egyben egy szigetre is utalt, ezek denotátuma később azonban megváltozott

(65–97). A. DIMITRIEV áttekintő írása Ingermanland történelmi térképein található helynevek problémáját dolgozza fel. Ingermanland egy 15 000 négyzetkilométernyi terület a Ladoga-tó környékén, Oroszországban. A szerző két okból is kiemeli a jelentőségét: oroszok és finnek ezen a helyen érintkeztek először egymással, valamint ezen a területen különösen tetten érhető a különböző kultúrák (finnugor, finn és orosz–finn) évszázadokon átnyúló hatása; mindez tükröződik a térképen olvasható nevekben is (99–111). S. NYSTRÖM névelméleti tanulmányal szerepel a kötetben: írásában V. DALBERG és W. VAN LANGENDONCK munkásságát jellemzi, megállapítva, hogy a névtudomány számos elméleti megközelítésű munkával gazdagodott az utóbbi években (113–24). Az első rész végén L. ELMEVIK KARL INGE SANDREdre emlékezik (125–9), majd egy összefoglaló következik a svéd névkutatás 2008-as eredményeiről (131–55).

3. Rövidebb írások és recenziók. – A következő részben TH. ANDERSSON, S. FRIDELL, B. JØRGENSEN, M. L. NIELSEN és P. VIKSTRAND egy-egy rövidebb írással szerepel, majd a harmadik fejezetben a recenziók következnek. Ezek között találkozhatunk inkább elméleti kérdéseket tárgyaló művekkel (pl. S. BRENDLER: *Nomematik. Identitätstheoretische Grundlagen der Namenforschung*), egy-egy névtani kutatás ismertetésével (pl. R. HEUSER: *Namen der Mainzer Straßen und Örtlichkeiten*), vagy éppen folyóirat-ismertetéssel is (171–241).

KLEIN LAURA

STUDIA ANTHROPONYMICA SCANDINAVICA 27.
TIDSKRIFT FÖR NORDISK PERSONNAMNSFORSKNING
Szerkesztők: EVA BRYLLA – LENA PETERSON
Swedish Science Press, Uppsala, 2009. 164 lap

1. A skandináv személynévkutatás folyóirata 2009-ben 5 tanulmányt, 1 beszámolót és 14 recenziót tartalmaz. A négy svéd és egy dán nyelvű tanulmány előtt angol absztraktok olvashatók, az egyes szócikkekét fél-egy oldalas angol nyelvű tartalmi összefoglalók követik. (A folyóirat sajnos továbbra sem tartalmaz egységesen lefordított tartalomjegyzéket.)

2. Tanulmányok. – PER VIKSTRAND kereszténység előtti szakrális személynevek eredetét kutatja, Skandinávia protoskandináv és viking korszakának neveit vizsgálja (5–31). Rovásírásos feliratok, helynevek, irodalmi források alapján tekinti át a protoskandináv időszak névállományát, kiemel olyan neveket, melyekben természetfeletti lények megjelenéseit ismerhetjük fel. Megállapítja, hogy a különböző skandináv nyelvek kialakulásának idejére, azaz a viking korszakra is jellemzőek az olyan értelmes szóösszetélt tartalmazó személynevek, melyek szakrális elemet tartalmaznak, istenek neveit, megjelöléseit, valamint a 'szent' szót. A vizsgált nevek eredete és jelentése nem egyértelmű; a szakrális személyneveknél feltételezhető, hogy olyan kultikus kifejezésekből származnak, mint például